

CENNET VE CEHENNEMİN ÖZELLİKLERİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Size bu konuşmamda beş hadis-i şerif okumayı tasarladım.

Hayırlısıyla, Allah nasib ederse, onları size anlatacağım.

a. Ümmetimin Hepsi Cennete Girecek

Birinci hadis-i şerif Buhârî'den (Rh.A), Ebû Hüreyre RA'ın rivayeti. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي قَالُوا وَمَنْ
يَأْبَى قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي
فَقَدْ أَبَى

(خ. عن أبي هريرة)

RE. 342/7 (*Küllü ümmetî yedhulûne'l-cenneh, illâ men ebâ. Kâlû: Ve men ye'bâ? Kâle: Men etâanî dehale'l-cenneh, ve men asânî fekad ebâ.*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2655, no:6851; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.275, no:7626; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.215, no:10219; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.313, no:15581.

Hadis-i şerifin mânâ-yı münîfi şöyle: “Ümmetimin hepsi cennete girer, girecek; ancak istemeyenler, reddedenler, yan çizenler, kabul etmeyenler müstesnâ...” buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz. “Ümmetimin hepsi cennete girecek, istemeyenler müstesnâ... İbâ edenler, reddedenler, kabul etmeyenler, çekinenler müstesnâ...”

Bunun üzerine, bu ibâreyi anlamak için sahabe —*rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*— sordular: (*Kâlû: Ve men ye'bâ?*) “Kim istemeyebilir? Cennet gibi güzel nimetlerin olduğu, sonsuz güzelliklerin toplandığı yeri kim istemeyebilir? Kim reddedebilir, kim kabul etmez, kim sırtını döner böyle bir nimete?..” diye sormuşlar.

Tabii Peygamber Efendimiz'in, bazen böyle latif, nükteli ibareleri olurdu. Böyle söylemesinin sebebi, karşı tarafın merakını arttırmak, onların dikkatini toplamak içindir. Nitekim, böyle deyince soru sormuşlar, “Kim istemeyebilir?” diye. Böylece bütün dikkatler toplanmış oluyor. Tabii, dinleyicilerimiz de aynı şekilde meraklanmışlardır.

Efendimiz şöyle buyuruyor:

(*Men etâanî dehale'l-cenneh*) “Kim bana itaat ederse, rasûlüllah olarak ben Ebü'l-Kasım Muhammed-i Mustafâ'ya kim itaat ederse, emirlerimi tutar, yolumca yürürse; cennete girer. (*Ve men asânî*) Kim bana âsî olursa, sünnetimden ayrılırsa, uzaklaşırsa; benim yolumdan başka bir yolda yürürse, benim emirlerimi tutmaz, dinlemezse; (*fekad ebâ*)

o cennete girmeyi istememiş olur, reddetmiş olur, kabul etmemiş olur.”

Doğrudan doğruya insanlar cenneti istemezlik yapmazlar, isterler. Herkes nimeti, rahatı, saadeti, sonsuz mutluluğu, güzellikleri ister ama; istemek yetmiyor, hareketleriyle istediğini isbatlamak gerekiyor. Bu bakımdan çok önemli bir hadis-i şerif.

Cenneti istemeyen insan var mıdır?.. Belki bir kaç divâne, mecnun çıkabilir. “Ben istemiyorum cenneti...” diyebilir. Bakarsın, insanların arasından neler çıkıyor, belli olmaz. Kâfirler vardır tabii, böyle şeylere inanmazlar, güler geçerler. Ama bu inançsızlık bilimsel bir fikir değil. Çünkü, istikbale ait bir şey! Olmayacağını isbat etmesi mümkün olmayan bir şeyi niye kabul etmiyor?.. Yâni bilimsel değil de inadından, nasipsizliğinden, dengesizliğinden, akılsızlığından veya küçüklüğünden beri şahsiyetinin oluşmasında başından geçen olaylardan, haramlardan, yaptığı zulümlerden bir ceza olarak tabii, böyle şaşkınlık olabilir.

Ama umumiyetle herkes mutluluk ister; hem dünyada mutluluk ister, hem ahirette mutluluk ister. Nerede mutluluk varsa, orada mutluluğu elde etmek ister. Rahatlık ister, nimetleri ister. İster ama, istemek yetmiyor. İstemenin fiilî şekli, yâni fiilen istediğinin isbatı, Rasûlüllah SAS Efendimiz’e itaat etmekle olur.

İtaat etmek nasıl olacak?.. Yâni sözünü dinlemek, asi olmamak, buyruğuna göre hareket etmek nasıl olacak?.. Rasûlüllah Efendimiz'e bu zamanda, 20. Yüzyıl'da, çağımızda bir müslüman, bir insan nasıl itaat edecek?..

Hadis-i şerifleri okuyacak. Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini öğrenecek, onları okuyacak ve uygulayacak... Emrettiği şeyleri yapmağa çalışacak, yasakladığı şeylerden da kaçınmağa çalışacak.

Hepimizin evinde müslüman olarak Kur'an-ı Kerim var, okuyoruz; meallerini okuyoruz, tefsirlerini okuyoruz, vaazlardan dinliyoruz. O halde, bir de ne olması lâzım?.. Rasûlüllah SAS Efendimiz Hazretleri'nin, o serverimiz, o rehberimiz, o önderimizin hadis-i şeriflerini güzel güzel anlatan, sağlam kaynak eserlerin olması lâzım!

Var mı?.. Evet var! Tahmin ediyorum ki, dinleyicilerimin %99.99'unun evinde meselâ Buhârî-yi Şerif vardır. Buhârî-yi Şerif, Kur'an-ı Kerim'den sonra, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini, en sağlam rivayetleri toplayan çok kıymetli bir eser.

Bunun dışında, Buhârî'nin açıklamaları var. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, yıllar önce çalışmalar yaparak büyük alimlere izahlarını yaptırarak bastırıldığı izahlar var.

Ondan sonra, altı meşhur kıymetli hadis kitabı var, *Sıhah-ı Sitte* deniliyor bunlara; sahih rivayetleri toplayan altı meşhur kitap...

Hanbelî mezhebinin imamı Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin muazzam eseri *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel* var.

Bunların hepsi kütüphanelerde, alimlerin kitaplıklarında var, üniversitelerde okutuluyor. Camilerde okuyan hocaefendiler cemaatlere anlatıyor. Bir kısmı da el-hamdü lillâh, gayet güzel tercüme edilerek Türkçemize kazandırılmış. Yâni okuyacak insanları bekliyor. Hazineser, hazinelere girip de ceplerini, çantalarını, sandıklarını mücevherle dolduracak, mücevherin kıymetini bilen insanlar bekliyor. Onları öğrenmemiz lâzım, okumamız lâzım!

“—Efendim, işte benim vaktim yok...”

Hayır, vakit olmamasına kimse inanmaz, kimse kabul edemez.

Hepimizin en bol olan şeyi vakittir.

Bugün bir arkadaşla tanıştım; mâşâallah, okuduğu kitapları bir deftere yazmış, bana gösterdi. O kadar çok kitap okumuş ki, her fenden, her ilimden pek çok eser okumuş. Yâni çok rahatlıkla, elimi vicdanıma koyarak söyleyebilirim, üniversitedeki birçok profesör, onun okuduğu kadar kitap okumamıştır. Hayret ettim.

“—Yüksek tahsilin var mı?” dedim.

“—Yok...” dedi.

Yüksek tahsili yok, fakat yüzlerce eseri okumuş.
“—Bunlar kütüphanende olan eserler mi?”
dedim.

“—Hayır, başından başlayıp sonuna kadar okuduğum eserler.” dedi.

Yâni, bu ümmetin içinde ne insanlar var,
mâşâallah böyle meraklı... Ne hazineler var...
Dedim:

“—Senin profesör olman lâzım bu kadar kitapları
okumandan sonra...” dedim.

“—Yok, ben profesör filân olmak istemiyorum,
Allah beni sevsin, kâfî... Allah’ın rızasını
kazanmak istiyorum, bir onu kazansam yeter.”
dedi.

Eh, Allah hepimize sevdiği, razı olduğu kul
olmayı nasib eylesin...

Evet, Rasûlullah’a itaatin yolu, Peygamber
Efendimiz’in hadis kitaplarını okuyup, emirlerini
yasaklarını öğrenip, onları uygulamaktır.

“—Efendim, ben iyi müslümanım, çağdaş
müslümanım, akıllı müslümanım, aydın
müslümanım; Avrupa’da, Amerika’da okudum;
Almanca bilirim, Fransızca bilirim, İngilizce
bilirim; bilgisayar kullanırım, araba kullanırım,
uçak kullanırım...”

“—Tamam, hepsi güzel de kardeşim, yâni sen
mü’min misin?..”

“–El-hamdü lillâh...”

“–Müslüman mısınız?..”

“–El-hamdü lillâh...”

“–Kur’an’a inanıyor musun?..”

“–El-hamdü lillâh...”

“–Allah’ın varlığını, birliğini anlamış, kabul etmiş misin?..”

“–El-hamdü lillâh...”

“–Rasûlüllah’ın, Peygamber olduğuna, Allah’ın gönderdiği bir mübarek vazifeli insan olduğuna inanıyor musun?..”

“–El-hamdü lillâh, elbette inanıyorum, ben müslümanım!”

“–Tamam, sen müslümansan, Rasûlüllah SAS Efendimiz’in

hadis-i şeriflerini de okuyacaksın!..”

Okumak yeter mi?.. Yetmez. Çünkü sadece bilgi sahibi olur okuyan insan. Bilgi, yalnız bilgi sahibi olmak için değildir; İslâmî bilgiler, bildiği güzel şeyleri uygulamak içindir. Güzel ahlâkı öğrenecek, uygulayacak... Güzel ibadetleri öğrenecek, uygulayacak... Allah’ın emirlerini, Peygamber Efendimiz’in izahıyla daha derinden anlayacak, Allah’a daha güzel kulluk yapacak. Hâlis muhlis, tertemiz, pırıl pırıl, melek gibi, meleklerden üstün insan olmağa çalışacak. Faydalı insan olacak, herkese iyiliği dokunan insan olacak. Arkasında hayır hasenât bırakan, mübarek bir insan olacak. Dualarla anılan, yâd edilen, sevilen bir insan olacak...

Böyle olması lâzım! Kuru bilgi yetmiyor. Bilgiyi uygulamaya geçip, insanın kâmil insan olması lâzım! Olgun insan olacak, herkes onu sevecek.

“—Efendim, herkes her iyi insanı sevmiyor?”

Doğru... Allah'ı sevmeyenler var... Peygamber Efendimiz SAS'e karşı çıkmış, hayatında onunla mücadele etmiş insanlar var... Evliyâullah'a ta'nen edenler var, onların aleyhinde konuşanlar var...

Tamam, bu halkın içinden her çeşidi çıkar. Akıllısı, akılsızı, her çeşidi çıkar. Ama, biz iyi müslüman olmak istiyorsak, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okuyup, uygulayıp, öyle hâlis muhlis, olgun, ergin, bilgin, bilge müslüman olmak durumundayız.

E böyle yapmıyor. Gazete okuyor, mecmua okuyor, roman okuyor, resimli roman okuyor, maç takip ediyor, ligi takip ediyor, basket oynuyor, yüzme sporu, halter vs. her şeyi yapıyor da, Rasûlüllah'ı tanımaya gelince, bir çalışma yapmıyor. Hadis-i şeriflerini okumuyor, dinlemiyor. İslâm'la ilgili bilgisi kaşık içi kadar... Bir çay kaşığı kadar veya bir çorba kaşığı kadar, hadi diyelim bir çorba kepçesi kadar...

Böyle bilgi ile olmaz ki... Cenneti kazanacak insan, ebedî saadeti kazanacak; hem dünyada, hem ahirette bahtiyar olacak. Bu böyle oyuncak değil ki... Büyük, mühim bir iş, önemli bir iş...

Bir insan, iyi bir meslek sahibi olayım diye yirmi sene tahsil görüyor. Ondan sonra da para bedavadan akıyor, yine her gün çalışıyor. Sabah saat sekizde, dokuzda yollara dökülüyor, işe gidiyor. Akşam altıda, yedide yorgun argın

geliyor da, o kadar bilgisini uyguladığı için, alınının teriyle çalıştığı için para kazanıyor. E cennet öyle kolayca kazanılır mı?.. Çalışmak lâzım!..

O halde sevgili ve değerli dinleyiciler! Bugüne kadar nasıl yaşadığınızı kendi kendinize sorun! Allah'ın kelâmı, kitabı, Kur'an-ı Kerim'i evinizde var; Allah'ın kelâmını biliyor musunuz, hitabını dinlediniz mi?.. Allah Kur'an-ı Kerim'de neler buyuruyor, okudunuz mu?.. Okuyamadıysanız çok ayıp... Okuyun, öğrenin!..

Rasûlüllah SAS Efendimiz'i seviyorsanız, hadis-i şerif kitapları sizde var. Çok değerli tercümeleri var, Türkçe'ye tercüme edilmiş. Onları okudunuz mu?..

“—Hayır, okumadık.”

Öncelikle Kur'an-ı Kerim'i ve hadis-i şerifleri okuyacaksınız. Çünkü, dinimizin kaynağı bunlar. Hadis-i şerifler, Kur'an-ı Kerim'in de en iyi şekilde anlaşılmasını sağlıyor.

Ben üniversite hocası olarak, profesör olarak, müslümanım diyen, İslâm hakkında söz söyleyen insanlara dikkat ediyorum, hadis-i şerif bilgisi tam olmayanlar İslâm'ı tam bilmiyor. Doğru söz söylemiyor; halkı da yanıltıyor, kendisi de yanılıyor, sapıtıyor. Ham dâl, yâni dalâlete düşmüş olan insan; hem mudill, yâni başkalarına da dalâlete sürükleyen, şaşırta, saptıran insan durumuna düşüyor. Yâni, kurtuluş için tek ve yegâne tavsiyem, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okumak...

Bu hadis-i şerif çok önemli. Böylece hatırınızda tutar, başkalarına da söylerseniz, ondan da sevap alırsınız.

b. Cennetin Nimeti, Cehennem Sıkıntısı

Buradan ikinci hadis-i şerife geçmek istiyorum. Enes RA'ın bize bildirdiğine göre, buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:²

كُلُّ نَعِيمٍ زَائِلٌ إِلَّا نَعِيمَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَكُلُّ هَمٍّ مُنْقَطِعٌ إِلَّا هَمَّ أَهْلِ النَّارِ وَإِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَاتَّبِعْهَا حَسَنَةً تَمْحُهَا

(ابن الل عن أنس)

RE. 342/15 (*Küllü naîmin zâilün illâ naîme ehli'l-cenneh, ve külle hemmin münkatiun illâ hemme ehli'n-nâr; ve izâ amilte seyiyeten, feetbi'hâ haseneten temhuhâ.*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

Bu ikinci hadis-i şerif de yine cenneti, cehennemi anlatan bir hadis-i şerif. Bunu da size biraz açıklayayım:

(*Küllü naîmin*) “Her nimet, mutlu yaşam, insanı bahtiyar eden şey, Allah’ın ikrâmı, (*zâilün*) bir gün gelir, elden gider.” Zenginlik gider, sıhhat gider, ömür gider, her şey gider.

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.254, no:4753; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.14, s.577, no:39314; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.377, no:15741.

Sıralamayalım, kafanızı, kalbinizi karartmayalım, gönlünüzü üzmeyelim; her nimet bir günden gidiyor ister istemez. Çünkü, fânî... Fânî olduğu için, hayat fânî olduğundan, hayat geçici olduğundan, dünya fânî olduğundan, bu dünyadaki güzel şeyler de kimsenin elinde kalmıyor.

Bakıyorsunuz, geziyorsunuz, harabeler, saraylar, muhteşem eski şehirler görüyorsunuz. Gözünüzü kapatıyorsunuz, hayal etmeye çalışıyorsunuz: Haa, bir zamanlar burada neler neler oldu?.. Bu saraylarda kimler yaşadı. Hepsi bitmiş, sahipleri göçmüş gitmişler.

“Hepsi zâil olacak, gidecek de, (*illâ naîme ehli'l-cenneh*) cennet ehlinin nimetleri, mutlulukları, elde ettikleri ikrâm-ı ilâhîler zâil olmayacak. Cennet nimetleri ebedî...”

(*Ve külle hemmin münkatıun*) “Bunun gibi her tasa, üzüntü, kaygı da biter.” Kaygılı olanlar üzülmesinler, bu kaygı biter bir gün... Bir gün gelir bu hasret biter, bu kaygı biter, bu üzüntü biter, bu hastalık biter, bu sıkıntı biter, bu dert biter... Her şey fânî; o halde üzüntü, tasa da fânî, o da biter. (*İllâ hemme ehli'n-nâr*) “Amma, ehl-i cehennem, cehenneme atılmış insanların kaygısı, tasası, üzüntüsü, kederi; o bitmeyecek.”

Cennettekilerin safâsı bitmeyecek, cehennemdekilerin kaygısı, cevr ü cefâsı bitmeyecek. Çok önemli iki söz... Terazinin kefesi gibi, iki tarafı da insanın görmesi, bilmesi lâzım!.. Cennet nimetlerinin bitmemesinden sevinmesi lâzım, cenneti özlemeye çalışması lâzım!.. Cennete

iştiyakının artması lâzım! Cenneti kazanmak için çalışmaya azminin kuvvetlenmesi lâzım!

Cehennem ehlinin de azabının hiç bitmeyeceğini, tasasının hiç kesilmeyeceğini düşününce de, aman diye ürpermek lâzım! “Aman, Allah beni cehenneme atmasın!” diye, hayatını kötü şeylerden sıyrılarak güzel bir hayata dönüştürmeğe çalışması lâzım!

Bu çok önemli... Bununla ilgili üçüncü hadis-i şerifi sonra okuyacağım. Ama bu hadis-i şerifin arkasında, bir tavsiyede bulunmuş Efendimiz SAS:(*Ve izâ amelte seyyieten feetbi'hâ haseneten temhuhâ.*) “Sen bir kötülük yaptığın zaman, arkasından bir iyilik işle ki, o iyilik kötülüğü silsin!”

Tabii, insan müslüman da olsa, işlediği kusurlar, suçlar, günahlar, hatalar, kötülükler ceza çekmesi için cehenneme düşürür. Cehenneme düşürecek şeyler bu kötülükler olduğu için, seyyieler, kötü ameller olduğundan, bizler cehenneme düşmeyelim, cenneti elden kaçırmayalım diye, Efendimiz bir ilaç söylüyor, diyor ki muhatabına: “Sen bir kötülük işlediğin zaman, arkasından bir iyilik yap!”

“—İnsan müslümanken kötülük işler mi hocam?..”

İşleyebiliyor; işte nefesine uyuyor, şeytana uyuyor, kendini tutamıyor, kızıyor, sinirleniyor filân derken, hadi bir hata... Karakol, mahkeme, hapis, ceza, üzüntü vs. de oluyor. Yani yapmaması lâzım insanların...

Tabii, o da bir dînî eğitimden geçtikten sonra olur. Nefsini terbiye ederse yapmayabilir ama, nefsi terbiye olmayınca, insan günah işleyebiliyor.

Yapmış, pişman olmuş, “Hay Allah, niye ben bu günahı işledim?” diye üzülüyor. Tamam, ne yapması lâzım bu adamın?.. (*Feetbi’hâ haseneten*) “Arkasından hemen bir iyilik yapması lâzım! (*Temhuhâ*) Bu yaptığı iyilik, o eski işlediği kötülüğü siler.”

Demek ki, artı eksi puanlar, notlar, dereceler gibi; veya bütçedeki gelir ve gider gibi, kazanç ve zarar gibi, birisi ötekisini etkiliyor. Demek ki, iyilik yaptı mı bir insan, kötülüğü siliniyor.

İki bakımdan siliniyor diye düşünüyorum sevgili dinleyiciler:

1. O iyiliğin sevabı geliyor, kötülüğün günahını karşılıyor. O bakımdan o silinmiş oluyor.
2. İnsan bir kötülük yaptığı zaman, kötü bir insan durumuna doğru ayağı biraz kaymış oluyor. Ama iyilik yaptığı zaman, iyi bir insan olmaya doğru bir adım atmış oluyor. Kendisini çamurdan, çukurdan kurtaracak veya denizin dalgalarından çekip kurtaracak bir ipe sarılmış oluyor. O bakımdan olumlu bir hareket, öylesi iyi.

O halde günah işlemiş insanlar ne yapacaklar?.. Hemen arkasından günahına pişman olacak, tevbe edecek, bir iyilik yapacak ki, böylece o onu silsin. Hem de kendisi iyi bir ruh durumuna, iyi bir hale gelmiş olsun.

Bunu Efendimiz, cehennem ehlinin tasası gamı bitmeyecek diye, cehenneme düşmesinler diye bir ilaç olarak tavsiye etmiş, bu hadis-i şerifin arkasında...

Cehennem azabı bitmeyecek; onun için günah işlememeğe çalışın, cehennemden korkun! Eski günahlarınızı da silmek için hayırlı işler yapmağa yönelin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

c. Cenneteki ve Cehennemdeki Yerler

Geliyorum, konu ile ilgili üçüncü bir hadis-i şerife... Bu da Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Demin ism-i şerifini zikrettiğim Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin kitabında ve daha başka kaynaklarda var. Efendimiz SAS buyuruyor ki:³

كُلُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ فَيَقُولُ لَوْلَا
أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي فَيَكُونُ لَهُ شُكْرًا وَكُلُّ أَهْلِ النَّارِ
يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي
فَيَكُونُ عَلَيْهِ حَسْرَةً

(حم. حل. ك. عن أبي هريرة)

RE. 342/1 (*Küllü ehli'l-cenneti yerâ mak'adehû mine'n-nâr, feyekûl: Lev lâ enne'llâhe hedânî*)

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.512, no:10660; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.473, no:3629; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.473, no:39312; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.316, no:15589.

feyekûnü lehû şükren. Ve küllü ehli'n-nâri yerâ mak'adehû mine'l-cenneti, feyekûl: Lev enne'llâhe hedânî, feyekûnü aleyhi hasreten.)

Bu da, bu cennet ve cehennemle ilgili önemli bir mânâyı kalbinize, aklınıza nakşedecek, sevgili Akra dinleyicileri!..

El-hamdü lillâh, bugün arkadaşlardan duydum; bizim bu radyomuz Türkiye'nin en çok dinlenen radyo, el-hamdü lillâh... Hattâ başka televizyonların yorumcuları, meşhur kişiler, "Biz sizin radyonuza önem veriyoruz, dikkatle dinliyoruz." diye bildirmişler bizim arkadaşlara; bu da güzel bir şey... Demek ki, her çeşit zihniyetten, inançtan insanlar da dinliyorlar, bu hususlar onların da kulağına gitmiş oluyor. Peygamber Efendimiz'in sözleri umûmî çünkü... Onlar da inşâallah hisselerini alırlar, herkes istifade eder diye, ben de sevinç duyuyorum.

Diyor ki, Peygamber Efendimiz SAS: "Cennet ehlinden olan, cennete girmiş olan her insan, (*yerâ mak'adehû mine'n-nâr*) cehenneme girseydi, cehennemde nereye atılacağını, nerede oturacağını cennetten görür." Gösterilir kendisine... *Mak'ad*, oturma yeri, oturacağı yer demek. Kendisi cennete girmiş ama, cehenneme düşseydi, cehennemdeki yeri neresi olacaktı diye kendisine gösterilir.

Bunu açıklamak için, başka bir hadis-i şeriften bilgimi size nakledeyim, sevgili Akra dinleyicileri:

“—Her insanın hem cennette, hem cehennemde yeri hazır!”

Efendimiz böyle bildiriyor. Yâni her insanın bir cennette yeri var, bir de cehennemde yeri var. Cennetteki yerine lâıyk hayat sürer, cenneti kazanırsa; cennetteki yerine gidecek. Eğer cennetteki yerini kazanamazsa, günahlarla ömrünü geçirirse; orayı kaybedecek, cehennemdeki yerine gidecek.

İki yeri var insanın; yâni iki anahtarı var, iki yeri var, ya ona, ya öbürüne gidecek.

Şimdi cennete girmiş olan insanlar, eğer cehennemlik olsaydı, günah işleseydi, Allah'ın emrini tutmasaydı, Rasûlüllah'ın yolunda gitmeseydi ne olacaktı?.. “Bak, cehennemde şu azabların arasında şuradaydı senin yerin! Oraya atılacaktın. Şöyle azab, böyle ceza çekecektin.” diye gösterilir.

(*Feyekûl*) “O cennetlik kişi de der ki: (*Lev lâ enna'llàhe hedânî*) ‘Ayy, Allah beni doğru yola sevk etmeseydi, hidayet nasib etmeseydi, demek oraya mı düşecektim. Vayy... İyi ki kurtulmuşum.’ der. (*Feyekûnü lehû şükren*) Bu ona şükür olur.” Yâni, orayı görmesi, cennetin kıymetini daha iyi anlamasına sebep olacak, şükür olacak. “Yâ Rabbi, çok şükür ki bana hidayet verdin, tevfiğini refik ettin, beni doğru yola sevk ettin de, ömrümü rızana uygun geçirmeyi nasib ettin de cennetini ikram ettin yâ Rabbi!.. Çok şükür, el-hamdü lillâh...” diyecek, o cehenneme düşmediğini düşündükçe, şükür artacak.

Orası gösterilir kendisine... Çok mühim, değil mi, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri?..

(Ve küllü ehli'n-nâr) “Cehennem ehli olan insanların da hepsine, *(yerâ mak'adehû mine'l-cenneh)* cennetteki yeri gösterilecek.”

Adam cennetteki yerini görecek: “Ayy!.. Eğer ben iyi insan olsaymışım, mü'min olsaymışım, Allah'ın emirlerini tutsaymışım, cennete gidecekmişim; cennetteki şurası bana verilecekmiş. Şu köşkler, şu saraylar, şu mekânlar, şu nimetler bana verilecekmiş.” diye, cennetteki oturacağı mahalli, mevkiyi, menzili, köşkü, mıntıkayı görecek.

(Feyekûl: Lev enne'llàhe hedânî) “O da diyecek ki: “Ah, keşke Allah bana hidayet nasib etseydi.” *(Feyekûnü aleyhi hasreten)* O cehennemde içi biraz daha yanacak, daha beter yanacak. Hay Allah neler kaybetmişim, neler kaçırmışım?.. Bak cennette orayı kazanacakken, kazanamadım da cehenneme düştüm. Bak, orası ne kadar güzelmiş!” diye orayı gördükçe, içinin yangını artacak, pişmanlığı artacak ama; biliyorsunuz, pişmanlık dünyada iken önemli... Bir kere, mahşer yerindeki pişmanlığın bile faydası yok; cehennemdeki pişmanlığın hiç faydası yok...

Zâten, cehenneme giren herkes pişman olacak. Dünyadaki küçük fânî zevkler, lezzetler, hırsızlıklar, rüşvetler, arsızlıklar, menfaatler, zulümler, günahlar, haramlar; hepsi burnundan gelecek!.. Onların ne kadar boş olduğunu, o zaman herkes anlayacak, hiç anlamayan kalmayacak. Ama kıymeti yok. Dünyada iken anlaşılması lâzım!

Biz de niye radyoları kurduk, niye bu Peygamber Efendimiz'in sözlerini anlatıyoruz?.. Herkes duyamıyor diye, herkes okuyamıyor diye, kolaylık olsun diye...

Lütfen birer *walk-man* alın, birer kulaklık alın!.. Bakın, benim de şimdi kulaklarımda kulaklık var, konuşurken öyle konuşuyorum. Çok da güzel oluyor.

Belinizde bir *walk-man* olsun, güzel şeyleri dinleyin; bir anınız boş geçmesin! Gözünüz yoruluyorsa, okuma imkânınız yoksa bile, kulaklarınız serbest; güzel şeyleri duyun, dinleyin, anlayın, gerçekleri kavrayın, kendinizi zarardan koruyun!

Güzellikleri elden kaçırmayın, sonra da pişman olacak duruma gelmeyin!” diye, bunları onun için okuyoruz, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Bu hadis-i şerif de beni çok duygulandırdı. Sizi de duygulandırır diye, onun için okudum size bu üçüncüyü...

d. Kur'an'la İlginizi Kesmeyin!

Şimdi geliyorum dördüncü hadis-i şerife... Beş hadis okuyacağım, sabırla dinleyin!.. Tabii, güzel olduğunu da sanıyorum, zevkle dinlediğinizi tahmin ediyorum.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

كُلُّ مُؤَدِّبٍ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى مَأْدُبَتُهُ

وَمَا دُبَّةُ اللَّهِ الْقُرْآنُ فَلَا تَهْجُرُوهُ

(الديلمى عن سمرة)

RE. 342/14 (*Küllü müeddibin yuhibbü en tü'tâ me'dübetühû, ve inne edeba'llâhu'l-kur'ânü ve lâ tehürühü.*)

Bu hadis-i şerif de değişik bir şeye işaret ediyor ama, konuyu bütünleyecek bir hadis-i şerif:

(*Küllü müeddibin*) “Her ziyafet veren kişi...” *Müeddib*, *me'dübe* veren kimse, ziyafet veren kimse demek. *Me'dübe* veya *me'debe* de, ziyafet demek. Yâni bir insanın yemek hazırlayıp, tatlılar hazırlayıp, insanları çağırıp da onlara böyle ikramda bulunmasına ziyafet diyoruz ya; işte bu ziyafeti yapan kimseye *müeddib* derler. Yâni ziyafeti veren kimse demek.

“Her ziyafeti veren kimse, (*yuhibbü en tü'tâ me'dübetühû*) ziyafetine davetlilerin gelmesini ister.” Çünkü, hevesle davetlilerin hoşuna gidecek ikramları hazırlamıştır. Davetine kimse gelmezse, hay Allah der, kapıda eli böğründe kalır, davetlilerim gelmedi diye üzülür. Sonra da gördüğü zaman, yakalarına yapışır:

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.352, no:2012; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.514, no:2286; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.354, no:15688.

“—Yâhu, ben seni çağırđım, gelmedin! Küstüm, darıldım sana...” diye sitem eder, serzenişte bulunur.

Herkes ziyafetine gelinmesini ister.

Bu bir umûmî duygudur. Ziyafet çekenler davetlilerinin ziyafete gelmesini isterler. Doğru, Efendimiz’in tesbitine göre hepimiz öyleyiz. Ama bunu nereye bağlayacak Peygamber Efendimiz?.. Buyuruyor ki:

(*Ve inne edeba’llâhu’l-kur’ân*) “Allah’ın ziyafeti Kur’an-ı Kerim’dir.” Bakın, ne kadar önemli!.. İsterseniz bunu bir levha halinde duvara asalım! Çok güzel. (*Felâ tehcürûhü*) “Kur’an-ı Kerim’i terk etmeyin! Kur’an-ı Kerim’le ilginizi kesmeyin!..

Okumayı, anlamayı, dinlemeyi, öğrenmeyi ihmal etmeyin!..” demek.

O halde, bu hadis-i şerif çok önemli bir nasihat oldu size bu mübarek günde... Ne yapacağız bundan sonra?.. Zamanımızın bir bölümünü Kur’an-ı Kerim’e ayıracağız, aziz ve sevgili dinleyiciler! Bu konuşmamı duyan herkes, bugünden itibaren gününün bir zamanını aziz ve şerif kelâmullâh Kur’an-ı Hakîm’e ayırsın.

“—Ey Kur’an-ı Kerim, sana zamanımın şu vaktini ayırdım, seninle meşgul olacağım bu saatte... Başka hiç kimseye söz vermeyeceğim, konuşma yapmayacağım, ziyaret etmeyeceğim. Edersem de yine bu saatte seninle olan ilgimi kesmeyeceğim. Seni okuyacağım, seni öğreneceğim, seni ezberleyeceğim, seni

anlayacağım, seni konuşacağım...” diye, Allah’ın ziyafeti olan Kur’an-ı Kerim için bir zaman ayırın; her gün Kur’an-ı Kerim’i okuyun!..

Kur’an-ı Kerim’i rafa kaldırmayın, arkanıza atmayın, yere atmayın, üstüne basmayın, ahkâmını çiğnemeyin! Kur’an’a karşı gelmeyin! Allah’ın kelâmıdır, Allah’ın ziyafetidir; bu ziyafetten istifade edin!.. Onu okuyunca, Kur’an-ı Kerim, Allah’ın sımsıkı sarıldığınız zaman sizi cennete götürecek olan ipidir? Ona sarıldığınız zaman cennete gideceksiniz, ihmâl etmeyin!..

Bunu niye böyle döne döne size söylüyorum?.. Müslüman kardeşlerimin durumunu bildiğim için söylüyorum. Hepimiz müslümanız. Ben de tanıyorum, iyi insanlar, temiz insanlar, iyilik yapmayı seven insanlar amma, Kur’an-ı Kerim ile ilgisi, Kur’an-ı Kerim öğrenmeye aşkı şevki, Kur’an-ı Kerim ile meşguliyeti istenilen, özlenen, tavsiye edilen durumda, seviyede değil...

Kendinizi ölçün bakalım; etrafınızdaki müslümanları, arkadaşlarınızı teraziye koyun, tartın bakalım: Kur’an-ı Kerim ile ilgili çalışmaları ne kadar?..

Maalesef az... Ezberi az, okuması zayıf, bilgisi eksik! Kur’an-ı Kerim’in ahkâmına aşinâlığı yok... Yasaklarından kaçınmıyor, emirlerini tutmuyor... Birçok hatâ, bir çok kusur, bir çok ihmal...

Onun için, Allah'ın Kur'an'ına sınımsız sarılın, aziz vesevgili dinleyiciler!..

Bundan sonra artık bir saat mi ayırırsınız, iki saat mi; kendi durumunuza göre, her gün Kur'an-ı Kerim'e bir zaman ayırın!.. Ezberleyin, öğrenin, öğretin; Kur'an üzerinde çalışın!..

e. Zikir Meclisleri ve Melekler

Nihayet size sonuncu hadis-i şerifi okumak istiyorum bugünkü sohbetimde. Bu da Ebû Hüreyre RA'dan. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyorlar ki:⁵

كُلُّ مَجْلِسٍ يُذَكَّرُ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى فِيهِ تَحْفُّ بِهِ
الْمَلَائِكَةُ حَتَّى أَنْ الْمَلَائِكَةَ يَقُولُونَ زِيدُوا
زَادَكُمْ اللَّهُ وَالدِّكْرُ يَصْعَدُ بَيْنَهُمْ وَهُمْ نَاشِرُوا
أَجْنِحَتَهُمْ

(أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 342/10 (*Küllü meclisin yüzkerü'sma'llâhi teâlâ fîhi, tehuffu bihi'l-melâiketü, hattâ enne'l-melâikete yekûlûn: Zîdû zâdekümü'llâh. Ve'z-zikrû yes'adü beynehüm ve hüm nâşirû ecnihatehüm.*)

Bu da gözünüzün önüne bir mübârek, ilâhî, kutsal sahne serecek bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyuruyor ki:

⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.1, s.656, no:1880; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.358, no:15704.

(*Küllü meclisin*) “Her bir toplantı ki, (*yüzkeri’smu’llâhi teâlâ fîhi*) içinde Allah’ın adı zikredilir.” Meclis deyince, Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün bizim hemen hatırımıza gelir. Kocaman bina, bahçe, nöbetçiler, şa’şaalı kocaman bir şey. Arapçada meclis, oturma yeri, oturma demek. İki kişi de, üç kişi de bir arada otursa, orası meclistir. Yâni topluluk, insanların toplandığı, oturduğu, konuştuğu, yarenlik ettiği, gruplaştığı yere de meclis derler, oturmaya da meclis derler. Yâni hem ism-i mekân olur, hem masdar-ı mîmî olur, hem ism-i zaman olur. Oturma demek.

“Her bir oturma ki, Allah’ın ismi onun içinde anılıyor; (*tehuffu bihi’l-melâiketü*) melekler onu sararlar, kuşatırlar, ihata ederler, çevresine toplanırlar.”

Tabii, Allah’ın isminin anılması nasıl olabilir?.. Eline tesbih alıp “Allah, Allah... *Lâ ilâhe illa’llâh...*” demekle olur, “*Allâhu ekber... Sübhâna’llâh... El-hamdü lillâh...*” demekle olur. Veyahut Allah’ın dininin anlatılmasıyla olur, Allah’ın ahkâmının öğretilmesiyle olur. İslâmî ilimler, dînî ilimler, ilâhî ilimler konuşulmasıyla olur. Sohbetin konusu Allah oluyor, Allah’ın ismi anılıyor. Ama burada isim kelimesi geçtiğine göre, sanki eline tesbih alıp “Allah... Allah...” demek önde gibi görünüyor.

Böyle Allah’ın isminin zikredildiği meclisleri melekler ihata ederler, çevresine toplanırlar. Severek, hayran hayran etrafına toplanırlar. (*Hattâ enne’l-melâikete yekûlûne*) “Ve

melekler derler ki: (*Zîdû zâdekümü'llâh!*) ‘Zikri çoğaltın! Allah’ı zikretmeyi daha çok yapın, Allah da size ikramı arttırsın, arttıracak; onun için daha çok zikredin, daha çok zikredin!’ diye melekler teşvik ederler. ”

Hani bazen böyle insanlar toplanıyor, ortadaki bazıları nîseyrediyorlar; coşuyorlar, beğeniyorlar, daha istiyorlar. Onun gibi, Melekler de “Zikri arttırın, Allah da ikramını size arttırır. Onun için zikri daha çok yapın!” diye teşvik ederler.

(*Ve’z-zikrû yes’adü beynehüm, ve hüm nâşirû ecnihatehüm.*) “Ve zikir onların arasından yükselir. Onlar böyle kanatlarını germiş vaziyette açmışlar, gölgelemişler o meclisi, kaplamışlar, koruyorlar, gölgelendiriyorlar. Onların arasından zikir göklere, dergâh-ı izzete yükselir.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Zikir Kur’an-ı Kerim’de çok yerde geçiyor. Hadis-i şeriflerde de yüzlerce hadis-i şerifler var. Çok önemli bir iş... Neden böyle çok zikir yapılması tavsiye ediliyor?..

Bu bir eğitim usûlüdür. Bir şeyin çok söylenmesi, çok tesir yapmasına sebep olur. Biliyorsunuz, mermerin üstüne bile, su damlaya damlaya orasını oyuyor. Dağlarda biliyorsunuz koca koca kayalar, granitler, arasından dereler, nehirler aktıkça onları kesiyor, oyuyor, vadiler meydana getiriyor. Dağları kesiyor, kayaları eritiyor. Asırlar geçiyor tabii bu işlerin olması için ama, neticede zamanla neler olduğunu görüyorsunuz.

Güzel bir şeyi de böyle çok tekrar ettiğiniz zaman, insanın ruhunda da öyle tesirler oluyor. İnsanın ruhu o tesirlerden büyük etkiler alıyor. İnsan ruhu Allah'ı zikrede zikrede, Allah'ı unutmayan, Allah'ı seven bir insan haline geliyor. Yâni Allah sevgisinin, muhabbetullahın meydana gelmesinin yolu...

Bu bir eğitim, muhabbetullah eğitimi.

“—Allah'ı sever misin?..”

“—Sevmez olur muyum, canım fedâ...”

Herkes böyle der. İnançlı insanlar Allah için canını fedâ eder. Etmiş; ecdadımız cephelerde, her zaman seve eve canını fedâ etmişler. İşte o Allah sevgisi, o muhabbetullah zikirle hasıl olur.

Onun için zikir çok önemli... Ayrıca çok sevaplı, ayrıca çok kolay... Çünkü hasta, yatalak, felçli bir insan bile olsa, zikir yapabilir. Ayrıca çok şerefli... Çünkü, kul Allah'ı zikredince, Allah da kulunu zikreder. Allah'ın kulunu zikretmesi, kulun çok büyük lütuflara ermesine sebep olur. O bakımdan bu son beşinci hadis-i şerifi, hepsi bir bütün olsun konunun diye, zikirle bağlamak istedim.

Demek ki, Kur'an-ı Kerim'le ilgili çalışmalar yapacaksınız! Cenneti isteyeceksiniz, cehennemden kaçınmağa çalışacaksınız! Bunları hep daha önceki hadis-i şeriflerde anlattık. Bir de bulunduğunuz toplantılarda Allah'ı anacaksınız, Allah'ı zikredeceksiniz. Herkes Allah'ı tanıyacak, bilmeyenler de tanıyacak, sevecek, Allah'ın yoluna gelecek, Allah'ın sevdiği insan olacak. Bü-

tün insanlar evliyâ olacak, olgun insan olacak. Dünya güllük gülistanlık olacak.

Olur mu, olmaz mı?.. Tabii o, insanların sözleri tutmasına bağlı. Emirleri tutarlarsa olur, tutmazlarsa kendileri bilir. Çünkü kimse kimseye kötülük edemiyormuş, herkes kendisine yapıyormuş ne yaparsa... Yâni iyilik yaparsa, sevabı kendisine geliyor; kötülük yaparsa, günahı kendisine geliyor.

Diyelim ki, bir adam birisini haksız yere öldürdü. Şimdi öldüren insan, ötekisini öldürünce, öldürdüğüne mi zarar verdi?.. Hayır! Öldürülen insan, mazlum olduğu için cennete girecek.

Öldüren insan, ahirette cezasını çekecek. O halde asıl zâlim kendisine haksızlık etmiş oluyor, kendisine zulmetmiş oluyor, kendisini mahvetmiş oluyor.

İyilik yapsa, diyelim ki falancaya iyilik yaptı. İyilik yaptığı için Allah ona mükâfat verecek, aslında kendisine iyilik yapmış oluyor. Kimse kimseye zarar veremiyor. Bu dünyada kimse kimseye zarar veremez. Onun için, kimseden korkmamak lâzım! Allah'tan korkmak lâzım, Allah'a bağlanmak lâzım!.. Çünkü, isterse öldürse bile, mazlum olarak öldü mü insan, cennete girecek. Asıl zalim ağlasın haline ki, zulmetti de, günaha girdi de, cehennemi boylayacak... Sırp ağlasın, Yunan ağlasın, Rus ağlasın yaptıkları zulümlerden dolayı... Mazlumlar, şehidler cennete girecekler. Bu dünyada böyle oldu ama ahirette mükâfâtını görecekler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizin gözünden perdeleri kaldırsın... Gerçekleri derin mânâsıyla, ilâhî mânâsıyla görmeğe hepimizi muvaffak eylesin... Hakkı hak olarak görüp, uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtıl olarak görüp, ondan sakınıp korunmayı nasîb eylesin... Sonunda cenneti kazanmayı nasîb eylesin; cehenneme düşmekten kurtulmayı nasîb eylesin...

Temennî ediyoruz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... İki cihanın saadetine mazhar eylesin... Afiyet üzere eylesin... Hem sıhhat versin, hem huzur ve saadet versin... Hem dünyada versin, hem ahirette versin... *Bi-lütfihî ve keremihî ve bi-hürmeti habîbihî muhammedeni'l-mustafâ salla'llâhu aleyhi ve sellem.*

Allah hepinizden razı olsun... Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

28. 02. 1997 - İzmir

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü